Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (viies koda)

8. november 2012 *

Eelotsusetaotlus — Piisavate täpsustuste puudumine põhikohtuasja vaidluse faktilise ja õigusliku raamistiku kohta — Küsimused, mis on esitatud kontekstis, mis välistab tarviliku vastuse — Täpsustuste puudumine põhjuste kohta, mis selgitavad, miks eelotsuse küsimustele vastamine on vajalik

Kohtuasjas C-433/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Krajský súd v Prešove (Slovakkia) 10. augusti 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. augustil 2011, menetluses

SKP k.s.

versus

Kveta Polhošová,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: kohtunik A. Borg Barthet viienda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud M. Ilešič ja M. Safjan (ettekandja),

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

olles ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on andnud järgmise

määruse

1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 („ebaausate kaubandustavade direktiiv") (ELT L 149, lk 22) artiklite 5–9, nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artikli 47 tõlgendamist.

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

2 See taotlus esitati KFZ Sys s.r.o. (edaspidi „KFZ”) pankrotihalduri SKP k.s. (edaspidi „SKP”) ja K. Polhošová vahelises vaidluses teatava tarbekauba järelmaksuga müügilepingu täitmise üle K. Polhošová poolt.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Harta

3 Harta artikkel 47 näeb ette:

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud.

Isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle võimaluse kohtusse pöörduda.”

Direktiiv 93/13

4 Direktiivi 93/13 artikli 1 lõige 1 näeb ette:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingutes.”

5 Direktiivi 93/13 artikkel 2 sätestab:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) ebaõiglased tingimused – artiklis 3 kindlaksmääratud lepingutingimused;

b) tarbija – füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatavate lepingute raames toimib eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus- ega kutsetegevusega;

c) müüja või teenuste osutaja – füüsiline [või juriidiline] isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatavate lepingute raames toimib eesmärkidel, mis on seotud tema kaubandus-, majandus- või kutsetegevusega, olenemata sellest, kas ettevõte on era- või riigiomanduses”. [täpsustatud tõlge]

6 Selle direktiivi 93/13 artikli 3 lõige 1 sätestab:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat”.

Direktiiv 2005/29

7 Direktiivi 2005/29 artikkel 1 sätestab:

„Käesoleva direktiivi eesmärk on aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele ja tarbijakaitse kõrge taseme saavutamisele, lähendades tarbijate majandushuve kahjustavad ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad liikmesriikide õigus- ja haldusnormid”.

8 Direktiivi 2005/29 artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) tarbija – füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatud kaubandustavade raames tegutseb eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus-, käsitöö- ega kutsetegevusega;

b) ettevõtja – füüsiline või juriidiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatud kaubandustavade raames tegutseb eesmärkidel, mis on seotud tema kaubandus-, majandus-, käsitöö- või kutsetegevusega, ning ettevõtja nimel või huvides tegutsev isik;

c) toode – kaubad või teenused, sealhulgas kinnisvara ning õigused ja kohustused;

d) ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud kaubandustavad (edaspidi ka kaubandustavad) – ettevõtjapoolne tegevus, tegevusetus, teguviis või esitusviis, kommertsteadaanne, sealhulgas reklaam ja turustamine, mis on otseselt seotud toote reklaamimise, müügi või tarnimisega tarbijatele;

[...]”

9 Direktiivi 2005/29 artikkel 3 sätestab lõigetes 1 ja 2:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse artiklis 5 sätestatud ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausate kaubandustavade suhtes enne ja pärast tootega seonduva äritehingu sõlmimist ja selle ajal.

2. Käesolev direktiiv ei piira lepinguõiguse kohaldamist ja eelkõige lepingu kehtivust, koostamist ja mõju käsitlevate eeskirjade kohaldamist.”

10 Direktiivi 2005/29 artikli 5 lõiked 1 ja 2 näevad ette:

„1. Ebaausad kaubandustavad on keelatud.

2. Kaubandustava on ebaaus, kui see:

a) on vastuolus ametialase hoolikuse nõuetega

ja

b) seoses mingi tootega moonutab oluliselt või tõenäoliselt moonutab oluliselt selle keskmise tarbija majanduskäitumist, kes tootega kokku puutub või kellele see on suunatud, või tarbijarühma keskmise liikme majanduskäitumist, kui kaubandustava on suunatud teatavale tarbijarühmale.”

Slovakkia õigus

11 Vastavalt kohtukulusid käsitleva seaduse nr 71/1992 põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsiooni § 4 lõikele 2 on kohtukulude tasumisest vabastatud pankrotihaldur pankroti- ja ümberkujundamisseaduses nr 7/2005 sisalduvate erisätete tähenduses.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

12 DRUKOS a.s. sõlmis 13. novembril 2001 K. Polhošovága teatava tarbekauba kapitaliliisinglepingu, mille alusel pidi K. Polhošová liisinguperioodi lõppedes ehk pärast 30 kuumakse tegemist saama kaubale omandiõiguse. Leping sisaldas omandireservatsiooni tingimust, mille kohaselt pidi omandiõigus K. Polhošovále üle minema alles siis, kui kõik kohustused on täidetud ning sealhulgas kõik kuumaksed tasutud. Kauba hind oli 17 270 Slovakkia krooni (569,73 eurot), kuid liisingumakseid arvestades pidi K. Polhošová tegelikult kokku tasuma 24 033 Slovakkia krooni (792,83 eurot).

13 DRUKOS a.s. kuulutati pankrotis olevaks ning 16. märtsil 2006 sõlmis ta K. Polhošová vastu oleva nõude loovutamise lepingu Nitras (Slovakkia) elava Ján Holeciga. J. Holeciga loovutas kõnealuse nõude samal päeval sõlmitud lepingu alusel alguses Nitras ning seejärel Banská Bystricas (Slovakkia) asunud MEDIATION KMCH s.r.o.-le. 23. veebruaril 2008 loovutati see nõue omakorda IVACO CONSULTANTS LIMITED-ile, mis asub Seišellidel. Viimane sõlmis 17. mail 2008 kõnealuse nõude loovutamise lepingu Slovakkias asuva äriühinguga AKROPOLIS estates s.r.o., nüüd KFZ.

14 KFZ pankrot kuulutati välja 25. juulil 2008.

15 SKP esitas 17. märtsil 2010 Okresný súd Popradile K. Polhošová vastu hagi, nõudes leppetrahvi tasumist maksmisega hilinemise eest 0,1% võlgnetavast summast päevas, ning nimetatud summade sissenõudmisega kaasnevate kulude hüvitamist. Kuna asjaomane leppetrahv puudutab hagi esitamisele eelnevat nelja-aastast ajavahemikku, moodustab see 987,05 euro suuruse summa, nõutav advokaaditasu on aga 117,32 eurot.

16 Okresný súd Poprad jättis 22. veebruari 2011. aasta otsusega hagi rahuldamata põhjendusega, et leppetrahv kujutab endast ebaõiglast tingimust tarbijalepingus. Nimetatud kohus leidis, et vaidlusalusele leppetrahvile lisandub ka seadusjärgne viivis ning kogumis on need kaks kohustust ebaproportsionaalsed, kutsudes esile kahe lepingupoole õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.

17 SKP esitas selle kohtuotsuse peale Krajský súd v Prešove'le apellatsioonkaebuse.

18 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et Slovaki õigusnormide kohaselt on pankrotis oleva ettevõtja pankrotihaldur kohtukulude tasumisest vabastatud. Kui tema hagi jäetakse rahuldamata, ei ole tarbijal tegelikult võimalik oma kulusid välja nõuda. Seetõttu loobuvad tarbijad hagi esitamisest pankrotistunud ettevõtjate vastu ning advokaaditeenuste kasutamisest, see aga kahjustab nende õiguste kaitset.

19 Kuna Krajský súd v Prešove leidis, et põhikohtuasja lahendamine sõltub liidu õiguse asjakohaste sätete tõlgendamisest, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas […] direktiivi 2005/29[…] artikleid 5–9 tuleb tõlgendada nii, et ebaausaks kaubandustavaks tuleb pidada ka ettevõtja tegevust, mis seisneb selles, et ta loovutab nõuded tarbijate vastu pankrotistunud isikule, nii et tarbijale ei ole tagatud tarbijalepingust tuleneva kohtumenetlusega seotud kulude hüvitamine?

2. Kui eelmise küsimuse vastus peaks olema, et Euroopa Liidu õigusega on vastuolus, kui nõuded tarbija vastu loovutatakse pankrotistunud isikule nende sissenõudmise eesmärgil, siis:

   a) kas sel juhul võiks […] harta artiklit 47 tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui kohus jätab tarbijate kaitsmise eesmärgil kohaldamata pankrotihalduritele seadusega ette nähtud vabastuse kohtukulude tasumisest ning kas ta kahjustab pankrotihalduri õigust kohtulikule kaitsele, kui ta jätab hagi riigilõivu tasumata jätmise tõttu menetlusse võtmata?

   b) Kas […] direktiivi 93/13 […] artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 on vastuolus kohaldada liikmesriigi õigusnormi, mis käsitleb pankrotihalduri vabastamist kohtukulude tasumisest, samas kui hageja ei oleks nende tasumisest vabastatud, kui poleks kasutatud ebaausat kaubandustava, ning hagi menetlusse võtmata jätmise teel saaks ebaõiglase tingimuse täitmisega seotud kohtumenetlust vältida?”

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

20 Juhul kui eelotsusetaotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu, võib Euroopa Kohus vastavalt kodukorra artikli 53 lõikele 2, olles kohtujuristi ära kuulanud ja ilma menetlust jätkamata, lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.

Esimene küsimus ja teise küsimuse esimene osa

21 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas kaubandustava, mis seisneb selles, et ettevõtja loovutab pankrotis olevale ettevõtjale nõuded, mis tal on tarbija vastu, nii et tarbijale ei ole tagatud tarbijalepingust tuleneva kohtumenetlusega seotud kulude hüvitamine, kujutab endast ebaausat kaubandustava direktiivi 2005/29 tähenduses. Jaatava vastuse korral esimesele küsimusele soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma teise küsimuse esimese osaga Euroopa Kohtult teada, kas harta artikliga 47 on vastuolus see, kui need nõuded loovutanud ettevõtja pankrotihaldurit kohustatakse tasuma riigilõivu, kui ta nõuab tarbijatelt nimetatud nõuete alusel rahasumma tasumist.

22 Väljakujunenud kohtupraktika järgi on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostöö vahend, mille kaudu Euroopa Kohus annab siseriiklikele kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida siseriiklikud kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (vt eelkõige 16. juuli 1992. aasta otsus kohtuasjas C-83/91: Meilicke, EKL 1992, lk I-4871, punkt 22, ja 24. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-445/06: Danske Slagterier, EKL 2009, lk I-2119, punkt 65).

23 Vajadus anda liidu õiguse tõlgendus, mis oleks küsimuse esitanud siseriiklikule kohtule tarvilik, eeldab, et siseriiklik kohus on määratlenud faktilise ja õigusliku raamistiku, millega seoses eelotsuse küsimused on esitatud, või vähemalt selgitab faktilisi olukordi, millel need küsimused põhinevad (vt eelkõige 26. jaanuari 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-320/90–C-322/90: Telemarsicabruzzo jt, EKL 1993, lk I-393, punkt 6, ning 17. septembri 2009. aasta määrus kohtuasjas C-181/09: Canon Kabushiki Kaisha, punkt 8, ja 3. mai 2012. aasta määrus kohtuasjas C-185/12: Ciampaglia, punkt 4).

24 Euroopa Kohtul on nimelt võimalik anda liidu õigusaktile tõlgendus üksnes siseriikliku kohtu kirjeldatud faktiliste asjaolude pinnalt (16. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-235/95: Dumon ja Froment, EKL 1998, lk I-4531, punkt 25, ja 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-11/07: Eckelkamp jt, EKL 2008, lk I-6845, punkt 52, ning 23. märtsi 2012. aasta määrus kohtuasjas C-348/11: Thomson Sales Europe, punkt 43).

25 Praegusel juhul ei vasta eelotsusetaotlus sellele nõudele. Seda iseloomustab selguse puudumine ja põhikohtuasja vaidluse faktilise ja õigusliku raamistiku täpsustamata jätmine, ning seetõttu ei võimalda see Euroopa Kohtul anda tarvilikku vastust esitatud küsimustele.

26 Vastavalt direktiivi 2005/29 artikli 3 lõikele 1 koosmõjus selle direktiivi artikli 2 punktiga c kohaldatakse seda direktiivi ettevõtja poolt tarbija suhtes enne ja pärast toote või teenusega seonduva äritehingu sõlmimist ja sõlmimise ajal kasutatavate ebaausate kaubandustavade suhtes.

27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei selgita aga, milline konkreetne pankrotis oleva ettevõtja tegevus tarbija suhtes kujutab endast ebaausat kaubandustava. Täpsemalt piirdub see kohus üksikasjaliku kirjeldamise andmisega põhikohtuasjas vaidluse all oleva nõude ettevõtjate vahel loovutamise ahelast, kuid ta ei too seejuures välja, mis osa ettevõtjate tegevusest tarbija suhtes võib endast kujutada ebaausat kaubandustava.

28 Lisaks tuleb ka lisada, et esitatud küsimused peavad silmas olukorda, kus nõue on loovutatud pankrotis olevale ettevõtjale. Samas ei ilmne eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasi puudutaks niisugust loovutamist, kuna mitu loovutamist eelmises punktis nimetatud loovutamisahelas toimusid niisuguste ettevõtjate kasuks, kes ei olnud tehingu toimumise hetkel pankrotis.

29 Igal juhul tuleb tõdeda, et eelotsusetaotlus ei sisalda niisuguseid asjaolusid siseriikliku õigusliku raamistiku kohta, mis võimaldaks järeldada, et Euroopa Kohtu vastus oleks põhikohtuasja vaidluse lahenduse seisukohalt tarvilik.

30 Põhikohtuasja raames näib vaadeldavate loovutamislepingute seaduslikkus olevat see, mis viis asja menetleva kohtu Euroopa Kohtule eelotseküsimusi esitama. Võimaliku ebaausa kaubandustava tuvastamine direktiivi 2005/29 tähenduses ei mõjuta aga otseselt lepingu kehtivuse hindamist (vt 15. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-453/10: Pereničová ja Perenič, punktid 45 ja 46).

31 Seetõttu on esimene küsimus ja teise küsimuse esimene osa ilmselgelt vastuvõetamatud.

Teise küsimuse teine osa

32 Teise küsimuse teise osaga soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiiviga 93/13 on vastuolus see, kui pankrotihaldur on vastavalt siseriiklikele õigusnormidele kohtukulude tasumisest vabastatud, samas kui olukorras, kus asjaomane ettevõtja ei ole pankrotis, ei ole ta nende kulude tasumisest vabastatud.

33 Tegelikult soovib see kohus hinnata kohtukulusid käsitlevate siseriiklike õigusnormide kooskõla direktiiviga 93/13.

34 Direktiivi 93/13 artikli 1 lõike 1 kohaselt on aga selle direktiivi eesmärk ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingutes. Seetõttu puudutab see üksnes lepingutes sisalduvaid tingimusi, mitte siseriiklikus õiguses ettenähtud kohtukulude jaotust.

35 Praegusel juhul viitab eelotsusetaotlus ainult ühele põhikohtuasjas vaidluse all olevale ettevõtja ja tarbija vahel sõlmitud lepingule, milleks on K. Polhošová 13. novembril 2001 sõlmitud leping, samas kui Slovaki Vabariik liitus Euroopa Liiduga alles 1. mail 2004.

36 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt aga on Euroopa Kohus pädev liidu õigust tõlgendama vaid seoses selle kohaldamisega liikmesriigis alates viimase ühinemisest Euroopa Liiduga (vt selle kohta 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-302/04: Ynos, EKL 2006, lk I-371, punkt 36; 14. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-64/06: Telefónica O2 Czech Republic, EKL 2007, lk I-4887, punktid 22 ja 23; 15. aprilli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-96/08: CIBA, EKL 2010, lk I-2911, punkt 14, ning 11. mai 2011. aasta määrus kohtuasjas C-32/10: Semerdzhiev, punkt 25).

37 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et teise küsimuse teine osa on ilmselgelt vastuvõetamatu.

38 Eelnevat arvestades tuleb lähtuvalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõikest 2 asuda seisukohale, et eelotsusetaotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu.

Kohtukulud

39 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) määrab:

Krajský súd v Prešove (Slovakkia) 10. augusti 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu.

Allkirjad